

Vojenské výrazy spojované s koronavirem

1. 1. 2020 – 31. 1. 2022

T A
Č R

FAKULTA
SOCIÁLNÍCH VĚD
Univerzita Karlova

MUNI
MED

Institut
biostatistiky
a analýz

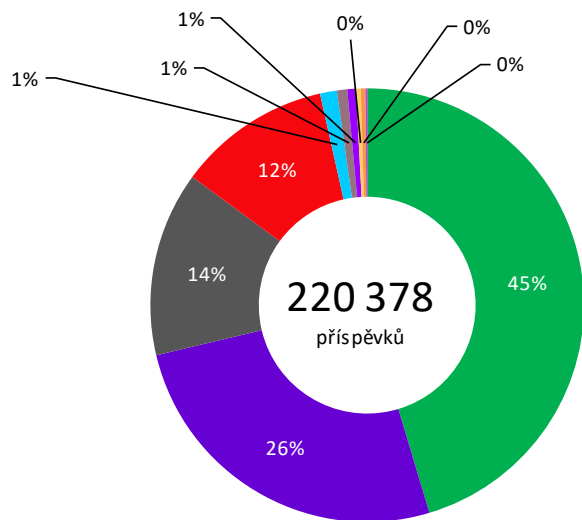
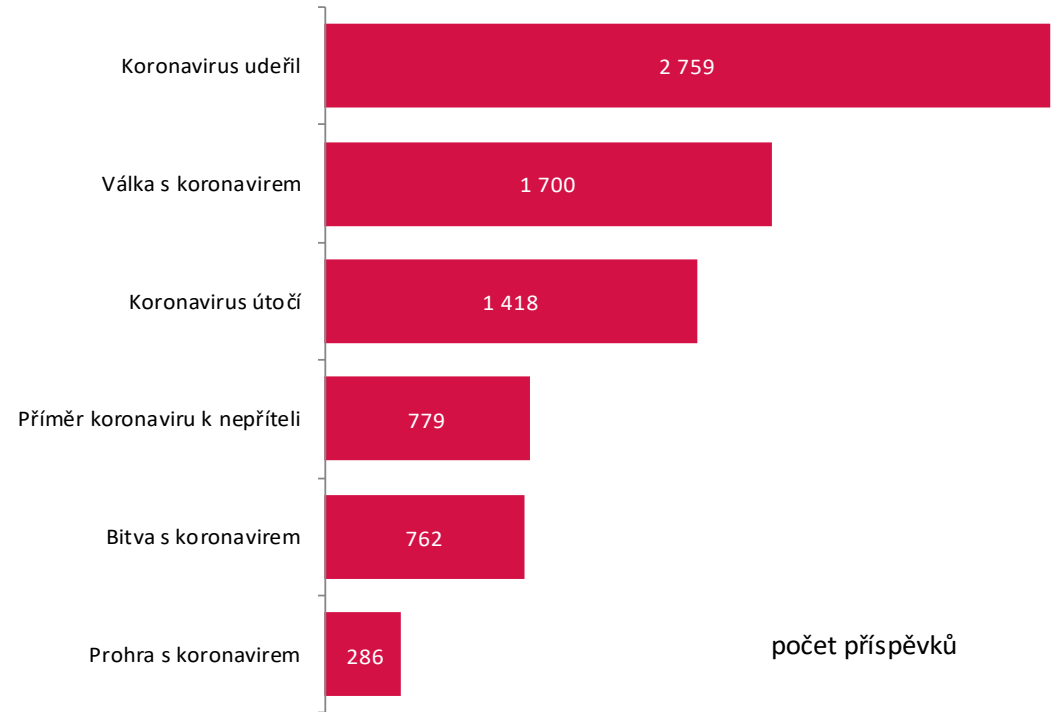
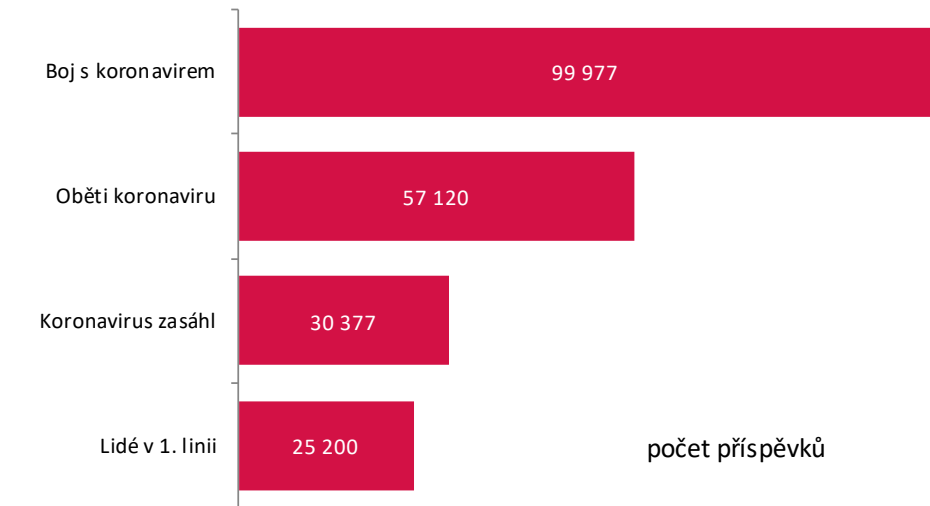
newton media

Executive Summary

- Analýza se zaměřuje na zmapování výskytu deseti vytipovaných výrazů z vojenské terminologie, které se objevují v mediálním prostoru coby metafory v kontextu zvládnání pandemie nemoci COVID-19. Celkem bylo v českých médiích v období od ledna 2020 do ledna 2022 zaznamenáno více než 220 tisíc výskytů těchto vojenských metafor.
- Nejčastěji zaznamenané metafory – „boj s koronavirem“ (100 tis. výskytů), „oběti koronaviru“ (57 tis. výskytů) a „koronavirus zasáhl“ (30 tis. výskytů) – jsou ty, které lze nejobecněji aplikovat na jakékoli společensky závažné zdravotní riziko (např. „boj s obezitou“, „oběti autonehod“ apod.) a v mediální terminologii se poměrně často vyskytují i mimo výjimečné události typu pandemie COVID-19. Proto je média, jak je vidět, celkem neproblematicky přijala do běžného slovníku pro referování právě o koronavirové situaci.
- Naopak u některých méně frekventovaných výrazů lze říci, že jsou vyhrazeny pro popis zvládnání nejzávažnějších rizik. Mainstreamová / seriózní média jimi obecně šetří a i politici je ve svých veřejných vystoupeních používají jenom výjimečně, když chtějí silně zapůsobit na veřejnost. Sem patří výrazy jako útok („koronavirus útočí“ – 1,4 tis. výskytů), válka („válka s koronavirem“ – 1,7 tis. výskytů) nebo bitva („bitva s koronavirem“ – 762 výskytů).
- Právě v případě dvou posledně jmenovaných příměrů (válka a bitva), které mají značný dramatický náboj, jsme se blíže soustředili na to, jak rozšířené bylo jejich používání v citacích představitelů napříč českou politickou scénou. Analýza ukázala, že politici v mediálně exponovaných situacích těmito silnými výrazy spíše šetřili. Pokud už některý z nich použili, odrazilo se to v médiích úměrně k pozici daného představitele. Nejčastěji citovaným uživatelem výrazu „válka s koronavirem“ byl premiér Andrej Babiš (120 výskytů), který jej použil v jednom ze svých hojně sledovaných televizních projevů. Nejčtenějšími uživateli pojmu „bitva“ byli vicepremiér Jan Hamáček (25 z celkových 28 výskytů), který jej vyslovil v reakci na návrh ODS, aby Sněmovna hlasovala o důvěře vládě, a předseda Senátu Miloš Vystrčil (5 výskytů), jenž se v novoročním projevu v lednu 2021 zmínil o tom, že „na jaře Česko první bitvu s koronavirem vyhrálo a koupilo si tak čas, vláda ale na podzim zaspala“. Svou roli výrazných „opinion makerů“ potvrzovali v souvislosti s koronavirem také prezidenti Zeman a Klaus. Jejich výroky o „válce“ v souvislosti s pandemií COVID je vynesly na přední příčky našeho žebříčku.

Vojenské metafory

■ Boj s koronavirem

■ Oběti koronaviru

■ Koronavirus zasáhl

■ Lidé v 1. linii

■ Koronavirus udeřil

■ Válka s koronavirem

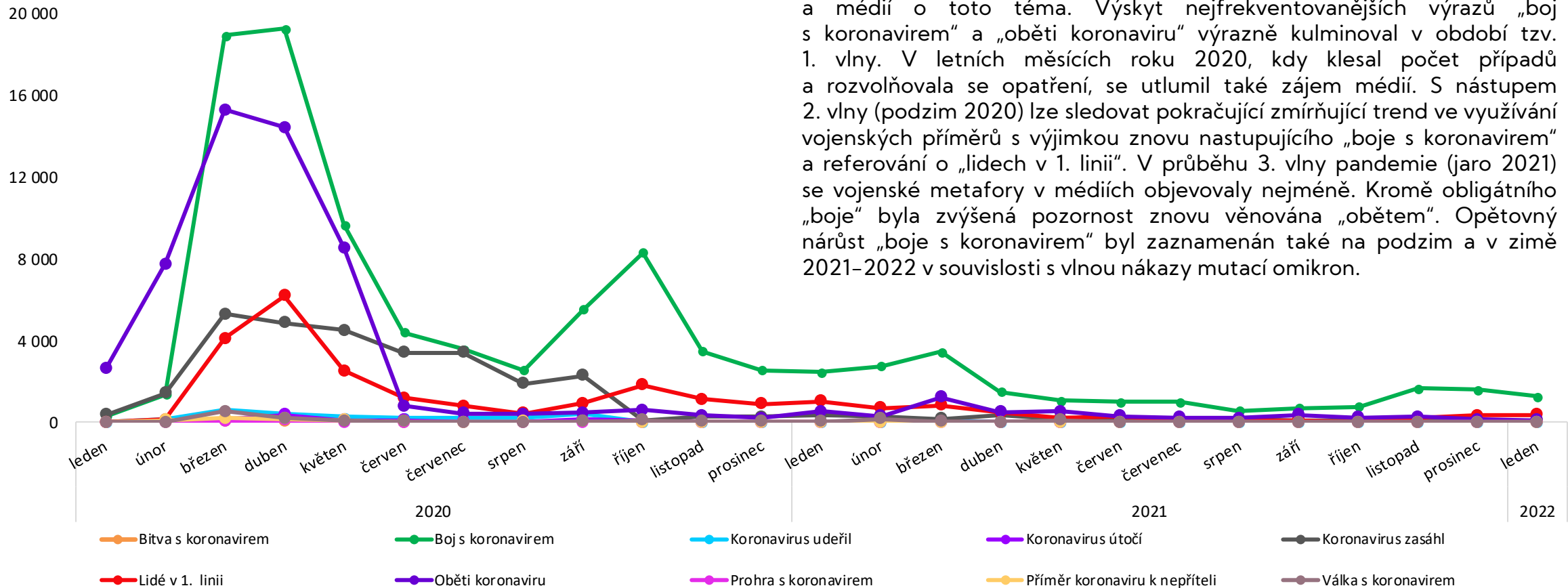
■ Koronavirus útočí

■ Příměr koronaviru k nepříteli

■ Bitva s koronavirem

■ Prohra s koronavirem

Vývoj medializace vojenských metafor

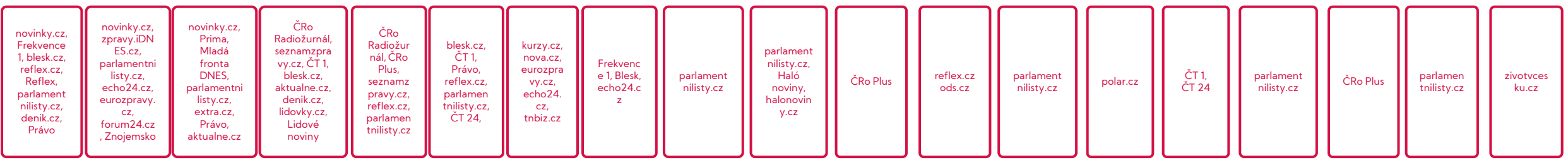

Vývoj četnosti užívání vojenských metafor souvisí s vývojem samotné pandemie a odráží zjevně také proměnu zájmu veřejnosti a médií o toto téma. Výskyt nejfrekventovanějších výrazů „boj s koronavirem“ a „oběti koronaviru“ výrazně kulminoval v období tzv. 1. vlny. V letních měsících roku 2020, kdy klesal počet případů a rozvolňovala se opatření, se utlumil také zájem médií. S nástupem 2. vlny (podzim 2020) lze sledovat pokračující zmírňující trend ve využívání vojenských příměrů s výjimkou znovu nastupujícího „boje s koronavirem“ a referování o „lidech v 1. linii“. V průběhu 3. vlny pandemie (jaro 2021) se vojenské metafory v médiích objevovaly nejméně. Kromě obligátního „boje“ byla zvýšená pozornost znovu věnována „obětem“. Opětovný nárůst „boje s koronavirem“ byl zaznamenán také na podzim a v zimě 2021–2022 v souvislosti s vlnou nákazy mutací omikron.

Politici používající vybrané vojenské výrazy

TOP média podle GRP

Vojenské metafory ve skupinách médií

6 685

Bulvární média

99 409

Celostátní a regionální deníky

7408

Ekonomická média

1 328

Komerční rádia

4 888

Komerční televize

10 088

Veřejnoprávní média

4 457

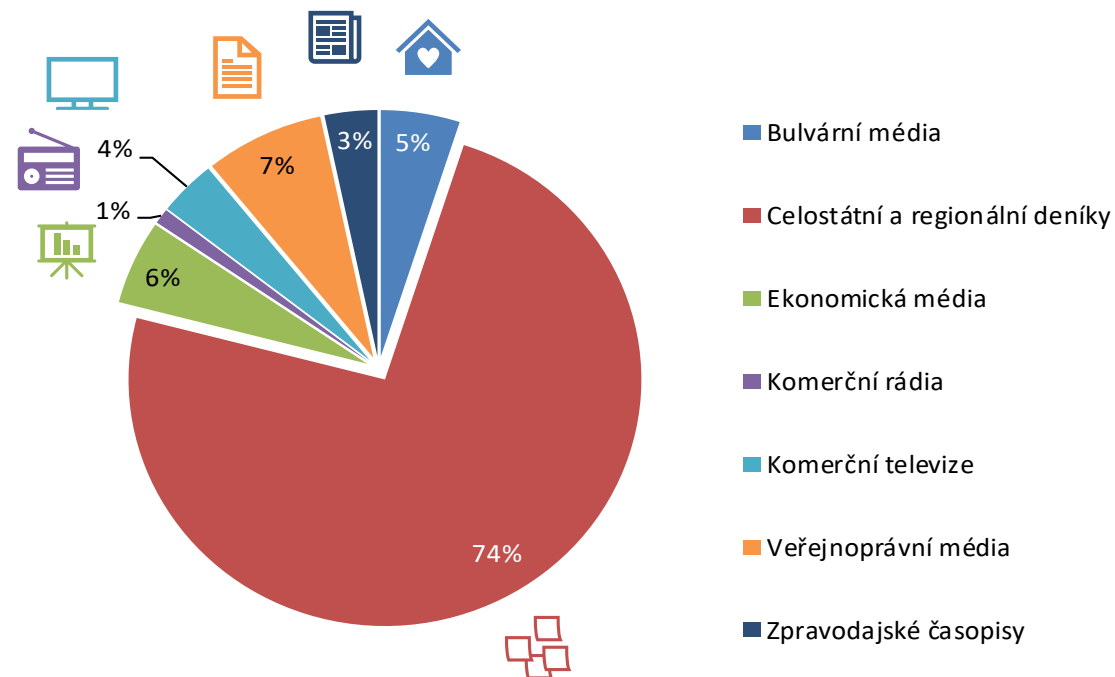

Zpravodajské časopisy

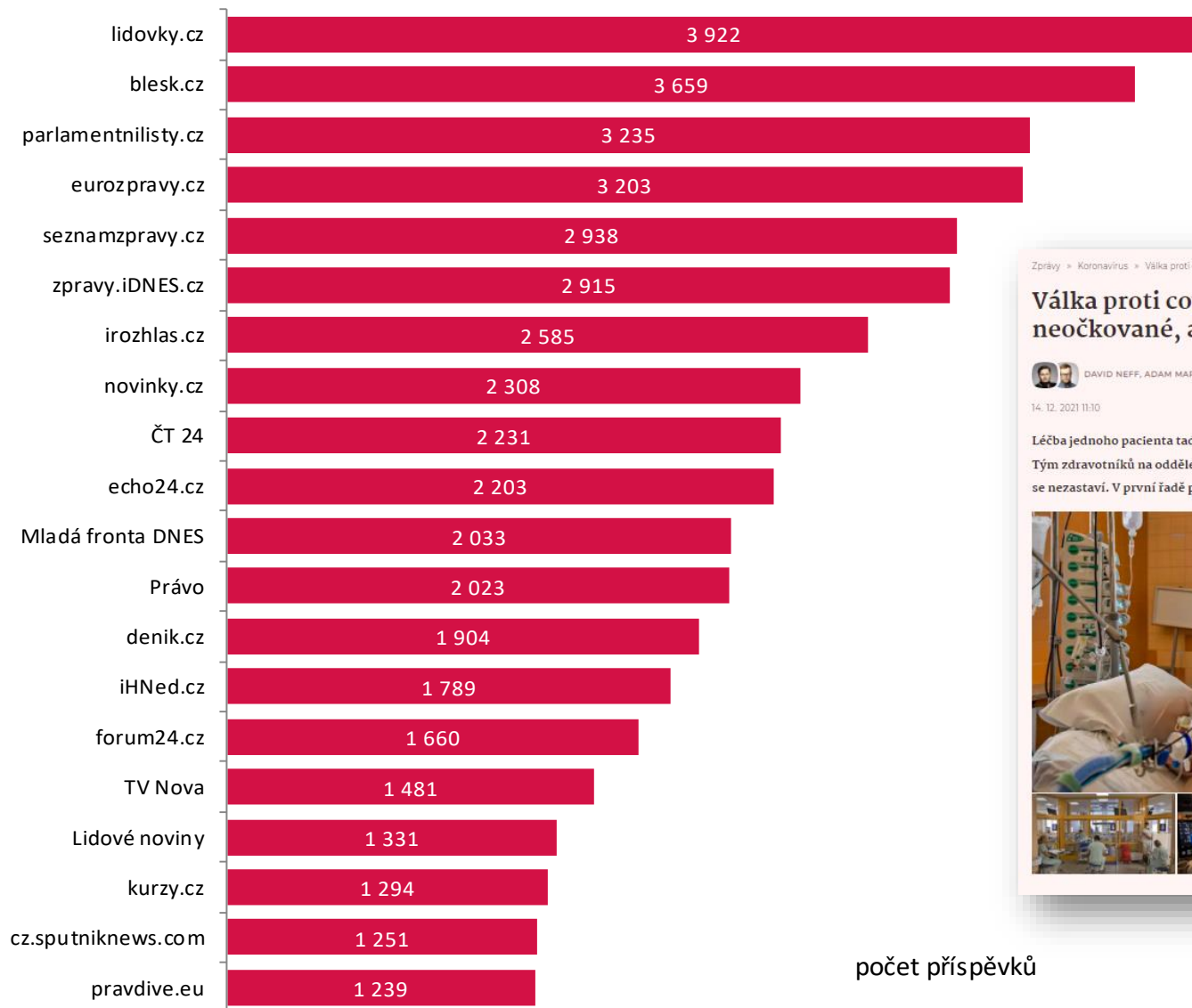
134 263

CELKEM

Média s výskytem vojenských metafor

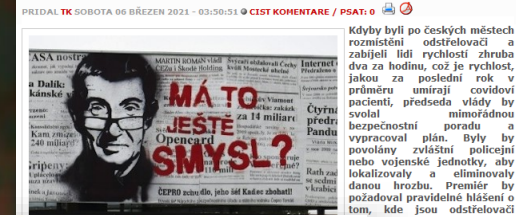

počet příspěvků

Havlíček: Nechystáme se před Vánoci zavřít obchody. A válku s koronavirem prohráváme

TAKHLE ŽE VYPADÁ VÁLKA?

Vzpomínáte, jak ve Švejkovi fanaticky hledají ruské špiony? Zdeněk Zbořil našel přirovnání, co sedne přesně na hrnec

26.12.2020 8:08

Foto: Hans Štembera
Popisek: Zdeněk Zbořil

Prezident Miloš Zeman rád říkává, že jsme ve válce. Ve válce s koronavirem. Zbořil v rozhovoru pro Prvnízpravy.cz připomněl, že jde sice jen o metaforu, ale i tak podle jeho názoru tato metafora vystihuje skutečnost.

Ing. Miloš Zeman
BPP
První přímo zvolený prezident ČR
prezident České republiky

Sympatizovat   Prošít
Poležit dotaz   Odpovědi
Hodnotit   Sdílet

Válka proti covidu: Máme tu jen neočkované, ale nikoho nesoudíme

DAVID NEFF, ADAM MARŠÁL

14. 12. 2021 11:30

Léčba jednoho pacienta tady vychází v řádu stovek tisíc korun denně. Tým zdravotníků na oddělení KARIM ve Všeobecné fakultní nemocnici se nezastaví. V první řadě pomáhají tělům, ale nezapomínají ani na duši.

Metodika

Cíl analýzy

Cílem analýzy je vyhodnotit četnost výskytu vybraných válečných metafor v publicitě pandemie koronaviru v českých médiích v období od ledna 2020 do ledna 2022, a to s přihlédnutím k časovému vývoji jejich výskytu, k tomu, v jakých médiích se tyto metafory objevovaly, a kteří zástupci českého politického spektra je využívali ve svých mediálně reflektovaných výrocih.

Výběr příspěvků

Analýza využívá příspěvky ze sledovaného období, které jsou obsaženy v mediálním archivu Newton Media. Příspěvky pocházejí ze všech skupin médií s výjimkou agenturního zpravodajství. Příspěvky byly vybrány na základě předem vytipovaných klíčových slov „boj“, „obět“, „zásah“, „1. linie“, „úder“, „útok“, „válka“, „nepřítel“, „bitva“, „prohra“ v kontextu výrazů „COVID“ či „koronavir“, a to ve všech možných kombinacích těchto slov (např. „válka s koronavirem“ i „válka proti koronaviru“).

Vlastní analýza

Vybrané relevantní příspěvky byly analyzovány kvantitativně. To znamená, že nebyl hodnocen jejich konkrétní obsah (např. vyznění vůči určitému subjektu), ale pouze relevance vůči sledovanému tématu. Pomocí filtrování obsahu byly příspěvky dále rozřazeny do podkategorií na základě výskytu dalších upřesňujících výrazů, např. jmen politiků, v jejichž citacích se sledovaná klíčová slova objevila. Ke kvantitativnímu vyhodnocení příspěvků byla rovněž využita metadata, např. datum vydání příspěvku, titul, v němž byl příspěvek publikován, příslušnost ke skupině médií apod.

Pro analýzu citací politiků obsahujících v souvislosti s koronavirem výrazy „válka“ nebo „bitva“ byli zvoleni přední představitelé české politické scény, a to zástupci bývalé i současné vlády (premiér a ministři), tak i současný prezident. Zároveň byl zkoumán výskyt sledovaných výrazů v promluvách bývalých a současných opozičních politiků a bývalého prezidenta.